

TÀI LIỆU TẬP HUẤN NGHIỆP VỤ CÔNG TÁC TUYÊN TRUYỀN PHỔ BIẾN, GIÁO DỤC PHÁP LUẬT

Luật sư: Dương Quang Thọ
(Nguyên Trưởng phòng Phổ biến giáo dục pháp luật
Sở Tư pháp thành phố Hồ Chí Minh)

NĂM 2021

PHẦN THỨ NHẤT

MỘT SỐ NHẬN THỨC CHUNG VỀ CÔNG TÁC PHỔ BIẾN, GIÁO DỤC PHÁP LUẬT

I/. VAI TRÒ, VỊ TRÍ, TẦM QUAN TRỌNG CỦA CÔNG TÁC PHỔ BIẾN, GIÁO DỤC PHÁP LUẬT

1. Vai trò, vị trí của công tác phổ biến, giáo dục pháp luật (PBGDPL)

Trong xây dựng Nhà nước Pháp quyền Xã hội chủ nghĩa cũng như trong đời sống xã hội và trong cuộc sống hàng ngày, công tác PBGDPL giữ một vai trò vị trí hết sức quan trọng. Nhà nước làm và ban hành văn bản pháp luật mà không được tuyên truyền, phổ biến rộng rãi trong nhân dân thì pháp luật cũng chỉ nằm trên giấy mà thôi. Chính vì vậy pháp luật khi được Nhà nước ban hành phải được tuyên truyền, phổ biến rộng rãi trước công chúng thì mới tăng cường ý thức chấp hành pháp luật, thượng tôn pháp luật của người dân.

Ngày nay hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật cho các đối tượng nhân dân đã được luật hóa; được Nhà nước và các cấp chính quyền, các cơ quan, đơn vị, tổ chức quan tâm đẩy mạnh bằng nhiều hình thức, biện pháp khác nhau. Việc quan tâm này nhằm mục đích tác động, trang bị cho mỗi người dân về nhận thức, tri thức pháp lý nhất định để từ đó họ có nhận thức đúng đắn về pháp luật, có ý thức tôn trọng và tự giác xử sự theo quy định và yêu cầu của pháp luật, khơi dậy tình cảm, lòng tin và thái độ đúng đắn đối với pháp luật, đồng thời hình thành thói quen xử sự theo pháp luật ở các chủ thể.

Trong giai đoạn cách mạng hiện nay, công tác PBGDPL còn có vai trò rất to lớn và quan trọng trong việc hình thành và phát triển thế giới quan khoa học, nhân sinh quan cách mạng, nhằm xây dựng, bồi dưỡng tư tưởng, tình cảm, tri thức, đạo đức cách mạng, văn hóa dân tộc cho cán bộ, công chức, viên chức, công nhân lao động..., góp phần đắc lực vào việc thực hiện thắng lợi sự nghiệp Công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước.

Phổ biến giáo dục pháp luật không chỉ đơn thuần là việc tập trung mọi người lại trong hội trường hoặc một địa điểm nào đó để phổ biến một văn bản pháp luật mà còn là việc thông qua buổi phổ biến pháp luật đó để góp phần giáo dục chính trị tư tưởng cho mọi đối tượng nhân dân.

"Phổ biến giáo dục pháp luật là một bộ phận của công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, là nhiệm vụ của toàn bộ hệ thống chính trị dưới sự lãnh đạo trực tiếp của

các cấp ủy đảng" (Chỉ thị 32/CT-TW ngày 09/12/2003 của Ban Chấp hành Trung ương về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng trong công tác phổ biến, giáo dục pháp luật, nâng cao ý thức chấp hành pháp luật của cán bộ, nhân dân)

Lý giải về vai trò, vị trí và ý nghĩa của công tác phổ biến, giáo dục pháp luật Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ rõ: “Chúng ta phải ghi tạc vào đầu cái chân lý này: dân ta rất tốt. Lúc họ đã hiểu thì việc gì khó khăn mấy họ cũng làm được, hi sinh mấy họ cũng không sợ. Nhưng trước hết cần phải chịu khó tìm đủ cách giải thích cho họ hiểu rằng: những việc đó là vì lợi ích của họ mà phải làm” (Hồ Chí Minh toàn tập, T5, NXB Chính trị quốc gia, HN, 1995, Tr.246)

2. Tầm quan trọng của công tác PBGDPL

Trong những năm qua và trong thời gian tới Nhà nước đã và đang ban hành rất nhiều văn bản quy phạm pháp luật để điều chỉnh hầu hết các quan hệ xã hội, do vậy việc đẩy mạnh các hình thức, biện pháp PBGDPL sẽ góp phần rất lớn trong việc nâng cao kiến thức pháp luật cho người dân. Đặc biệt các văn bản luật như Khiếu nại; Tố cáo; Giao thông đường bộ; Lao động; Thương mại; Dân sự; hình sự; Hành chính; Hôn nhân và Gia đình; phòng chống tham nhũng; bạo lực gia đình..v.v..sẽ giúp cho người dân định hướng được hành vi của mình theo các quy định của pháp luật. Hoàn thiện nhân cách sống, ý thức sống và làm việc theo Hiến pháp và Pháp luật. Mặt khác việc hiểu biết pháp luật sẽ góp phần giúp cho mọi người dân tự bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của mình, đồng thời giúp cho cộng đồng thực hiện tốt các quy định của pháp luật.

III. CHÍNH SÁCH, NỘI DUNG, NGUYÊN TẮC, HÌNH THỨC PHỔ BIẾN GIÁO DỤC PHÁP LUẬT

1. Chính sách của Nhà nước về phổ biến, giáo dục pháp luật

Các chính sách của Nhà nước về phổ biến, giáo dục pháp luật đã được quy định trong nhiều chủ trương, đường lối, chính sách, Nghị quyết của Đảng và Nhà nước, đặc biệt được quy định cụ thể trong Điều 3, Luật Phổ biến, giáo dục pháp luật. Các chính sách của Nhà nước về phổ biến, giáo dục pháp luật được thể hiện ở các quy định sau đây:

- Phổ biến, giáo dục pháp luật là trách nhiệm của toàn bộ hệ thống chính trị, trong đó Nhà nước giữ vai trò nòng cốt.
- Nhà nước bảo đảm nguồn lực cần thiết cho công tác phổ biến, giáo dục pháp luật.
- Thực hiện xã hội hóa công tác phổ biến, giáo dục pháp luật; khen thưởng cơ quan, tổ chức, cá nhân có đóng góp tích cực trong công tác phổ biến, giáo dục pháp luật.

- Giáo dục pháp luật trong các cơ sở giáo dục của hệ thống giáo dục quốc dân được lồng ghép trong chương trình giáo dục của các cấp học và trình độ đào tạo; là một nội dung trong chương trình giáo dục trung học cơ sở, trung học phổ thông, giáo dục nghề nghiệp, giáo dục đại học.

2. Nội dung phổ biến, giáo dục pháp luật

Về nội dung phổ biến, giáo dục pháp luật ngày càng phong phú đa dạng bởi càng ngày các mối quan hệ xã hội có tác động đến đời sống của người dân hoặc có tác động đến nền kinh tế, xã hội của Nhà nước đều cần phải được luật hóa. Tuy nhiên việc phổ biến, giáo dục pháp luật không thể dàn trải mà cần phải được tập trung theo các đối tượng hoặc các nhóm đối tượng. Chính vì vậy mà tại Điều 10 Luật PBGDPL đã quy định nội dung phổ biến, giáo dục pháp luật bao gồm ba nội dung cơ bản, chủ yếu như sau:

- Quy định của Hiến pháp và văn bản quy phạm pháp luật, trọng tâm là các quy định của pháp luật về dân sự, hình sự, hành chính, hôn nhân và gia đình, bình đẳng giới, đất đai, xây dựng, bảo vệ môi trường, lao động, giáo dục, y tế, quốc phòng, an ninh, giao thông, quyền và nghĩa vụ cơ bản của công dân, quyền hạn và trách nhiệm của cơ quan nhà nước, cán bộ, công chức, các văn bản quy phạm pháp luật mới được ban hành.

- Các điều ước quốc tế mà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam là thành viên, các thỏa thuận quốc tế.

- Ý thức tôn trọng và chấp hành pháp luật; ý thức bảo vệ pháp luật; lợi ích của việc chấp hành pháp luật; gương người tốt, việc tốt trong thực hiện pháp luật.

3. Các nguyên tắc phổ biến, giáo dục pháp luật

Để công tác phổ biến, giáo dục pháp luật thật sự có hiệu quả trong cuộc sống thì các hoạt động phổ biến, giáo dục phải được thực hiện theo nhiều hình thức, biện pháp khác nhau. Chính vì vậy đòi hỏi các nhà quản lý cũng như đội ngũ những người làm công tác tuyên truyền pháp luật, đội ngũ Báo cáo viên, tuyên truyền viên phải thực hiện nhiều hình thức phổ biến khác nhau. Tuy nhiên khi phổ biến, giáo dục cần tuân thủ theo các nguyên tắc cơ bản sau đây:

- Chính xác, đầy đủ, rõ ràng, dễ hiểu, thiết thực.

- Kịp thời, thường xuyên, có trọng tâm, trọng điểm.

- Đa dạng các hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật, phù hợp với nhu cầu, lứa tuổi, trình độ của đối tượng được phổ biến, giáo dục pháp luật và truyền thống, phong tục, tập quán tốt đẹp của dân tộc.

- Gắn với việc thi hành pháp luật, thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, bảo đảm quốc phòng, an ninh của đất nước, của địa phương và đời sống hằng ngày của người dân.

- Phối hợp chặt chẽ giữa cơ quan, tổ chức, gia đình và xã hội.

4. Hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật

Về hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật thường tùy thuộc vào điều kiện tổ chức, kinh phí của các cơ quan, đơn vị, tổ chức, đồng thời tùy thuộc vào nội dung cần chuyển tải và đối tượng cần tuyên truyền, phổ biến, giáo dục. Về vấn đề này tại Điều 11 Luật PBGDPL đã có quy định cụ thể các hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật bằng các hình thức cơ bản sau đây:

- Hợp báo, thông cáo báo chí.

- Phổ biến pháp luật trực tiếp; tư vấn, hướng dẫn tìm hiểu pháp luật; cung cấp thông tin, tài liệu pháp luật.

- Thông qua các phương tiện thông tin đại chúng, loa truyền thanh, internet, pa-nô, áp-phích, tranh cổ động; đăng tải trên Công báo; đăng tải thông tin pháp luật trên trang thông tin điện tử; niêm yết tại trụ sở, bảng tin của cơ quan, tổ chức, khu dân cư.

- Tổ chức thi tìm hiểu pháp luật.

- Thông qua công tác xét xử, xử lý vi phạm hành chính, hoạt động tiếp công dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo của công dân và hoạt động khác của các cơ quan trong bộ máy nhà nước; thông qua hoạt động trợ giúp pháp lý, hòa giải ở cơ sở.

- Lồng ghép trong hoạt động văn hóa, văn nghệ, sinh hoạt của tổ chức chính trị và các đoàn thể, câu lạc bộ, tủ sách pháp luật và các thiết chế văn hóa khác ở cơ sở.

- Thông qua chương trình giáo dục pháp luật trong các cơ sở giáo dục của hệ thống giáo dục quốc dân.

- Các hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật khác phù hợp với từng đối tượng cụ thể mà các cơ quan, tổ chức, cá nhân có thẩm quyền có thể áp dụng để bảo đảm cho công tác phổ biến, giáo dục pháp luật đem lại hiệu quả.

III/. CÁC HÀNH VI BỊ CẤM TRONG HOẠT ĐỘNG PHỔ BIẾN, GIÁO DỤC PHÁP LUẬT

1. Các hành vi bị cấm

Trong quá trình thực hiện các hình thức và biện pháp phổ biến, giáo dục pháp luật, người Báo cáo viên, tuyên truyền viên cần hết sức thận trọng và cần tuân thủ theo các quy định cấm sau đây:

- Truyền đạt sai lệch, phê phán nội dung pháp luật được phổ biến; không cung cấp thông tin, tài liệu theo quy định của pháp luật; cung cấp thông tin, tài liệu có nội dung sai sự thật, trái pháp luật, trái đạo đức xã hội, truyền thống tốt đẹp của dân tộc.

- Lợi dụng phổ biến, giáo dục pháp luật để xuyên tạc chủ trương, đường lối của Đảng, pháp luật của Nhà nước; tuyên truyền chính sách thù địch, gây chia rẽ khối đại đoàn kết toàn dân tộc; xâm phạm lợi ích của Nhà nước, quyền và lợi ích hợp pháp của cơ quan, tổ chức, cá nhân.

- Cản trở việc thực hiện quyền được thông tin, tìm hiểu, học tập pháp luật của công dân, hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật của cơ quan, tổ chức, cá nhân.

- Lợi dụng việc thực hiện quyền được thông tin, tìm hiểu, học tập pháp luật để gây cản trở đến hoạt động bình thường của cơ quan, tổ chức, cá nhân, gây mất trật tự, an toàn xã hội.

2. Chế tài:

Về chế tài để xử lý các hành vi vi phạm các quy định trong hoạt động PBGDPL đã được quy định chi tiết cụ thể tại Điều 39, NĐ 110/2013/NĐ-CP của CP ban hành ngày 24/09/2013, « quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực hỗ trợ tư pháp, hành chính tư pháp, hôn nhân và gia đình, thi hành án dân sự, phá sản doanh nghiệp, hợp tác xã » Cụ thể:

a) Cảnh cáo hoặc phạt tiền từ 500.000 đồng đến 1.000.000 đồng đối với hành vi cản trở việc thực hiện quyền được thông tin, tìm hiểu, học tập pháp luật của công dân; cản trở hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật của cơ quan, tổ chức, cá nhân.

b) Hành vi vi phạm quy định về nghĩa vụ của báo cáo viên pháp luật, tuyên truyền viên pháp luật (Điều 39, Nghị định 110/2013/NĐ-CP)

- Cảnh cáo hoặc phạt tiền từ 500.000 đồng đến 1.000.000 đồng đối với một trong các hành vi sau:

- + Truyền đạt sai lệch nội dung pháp luật được phổ biến;

- + Lợi dụng danh nghĩa báo cáo viên, tuyên truyền viên pháp luật để thực hiện các hoạt động không thuộc nhiệm vụ được giao để trục lợi.

- Hình thức xử phạt bổ sung: Tước quyền sử dụng thẻ báo cáo viên pháp luật từ 01 đến 03 tháng đối với các HV quy định tại Đb, K1 Điều này.

- Biện pháp khắc phục hậu quả: Buộc nộp lại số lợi bất hợp pháp có được do thực hiện hành vi vi phạm.

PHẦN THỨ HAI

KỸ NĂNG PHỔ BIẾN, GIÁO DỤC PHÁP LUẬT BẰNG MIỆNG

I/. KHÁI NIỆM VÀ MỘT SỐ NỘI DUNG CẦN LƯU Ý TRONG CÔNG TÁC PHỔ BIẾN, GIÁO DỤC PHÁP LUẬT BẰNG MIỆNG

1. Khái niệm chung về tuyên truyền (công tác PBGDPL)

“Tuyên truyền là truyền bá, giáo dục, giải thích nhằm chuyển biến và nâng cao về nhận thức; bồi dưỡng tư tưởng, tình cảm, xây dựng thành niềm tin; thúc đẩy mọi người hành động một cách tự giác, nhằm thực hiện thắng lợi những mục tiêu, nhiệm vụ đã đề ra” (*Ban Tư tưởng - văn hóa Trung ương, Sổ tay báo cáo viên 1999-2000, HN, Tr.110-111*)

Như vậy, về khái niệm tuyên truyền, phổ biến, giáo dục nói chung thường có ba nội dung sau:

- Thứ nhất: nhằm truyền bá, giáo dục, giải thích nhằm chuyển biến và nâng cao nhận thức của đối tượng tuyên truyền.

- Thứ hai: nhằm bồi dưỡng tư tưởng, tình cảm, từ đó xây dựng thành niềm tin cho đối tượng tuyên truyền.

- Thứ ba: những kết quả của hai nội dung nêu trên sẽ thúc đẩy mọi đối tượng tuyên truyền thực hiện hành động một cách tự giác, nhằm thực hiện thắng lợi mọi mục tiêu, nhiệm vụ mà công tác tuyên truyền đặt ra.

Chủ tịch Hồ Chí Minh từng nói rất dễ hiểu về tuyên truyền đó là: “Tuyên truyền là đem một việc gì nói cho dân hiểu, dân nhớ, dân theo, dân làm. Nếu không đạt được mục đích đó, là tuyên truyền thất bại”

2. Khái niệm về tuyên truyền miệng (phổ biến, giáo dục bằng miệng)

“Tuyên truyền miệng là một hình thức đặc biệt của tuyên truyền mà phương thức chủ yếu được tiến hành thông qua sự giao tiếp bằng lời nói trực tiếp giữa người nói (người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên...) với người nghe (đối tượng tuyên truyền) mà không có sự ngăn cách nào, nhằm nâng cao nhận thức, củng cố và xây dựng niềm tin, cô vũ mọi người suy nghĩ và hành động theo những yêu cầu cụ thể của nhiệm vụ tuyên truyền đặt ra”. (*Giáo trình triết học quốc gia, NXB Chính trị*

quốc gia, HN, 1999, Tr.378)

Như vậy, thực chất của phổ biến, giáo dục bằng miệng là hình thức phổ biến trực tiếp bằng lời nói để thuyết phục người nghe, nhằm nâng cao nhận thức, củng cố niềm tin và tổ chức họ hành động theo đúng chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, các quy định của pháp luật. Đây là hình thức phổ biến, giáo dục có tính dân chủ nhất, dễ thực hiện nhất và cũng là hình thức tuyên truyền, phổ biến, giáo dục rẻ nhất, hiệu quả nhất so với các hình thức tuyên truyền, phổ biến khác.

Từ 2 khái niệm trên, phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng được hiểu là việc Báo cáo viên, Tuyên truyền viên pháp luật trực tiếp phổ biến một hoặc nhiều quy định của pháp luật cho các đối tượng tuyên truyền nhằm nâng cao nhận thức pháp luật cho người nghe, hướng cho người nghe hành động theo các chuẩn mực của pháp luật.

3. Đặc điểm của phổ biến, giáo dục bằng miệng (tuyên truyền miệng)

- Hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng là một khâu quan trọng chủ yếu trong công tác PBGDPL, đồng thời hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng luôn có mối quan hệ gắn bó và được lồng ghép chặt chẽ với nhiều hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật khác.

- Là sự giao tiếp trực tiếp giữa người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên và các đối tượng dự nghe nên qua hình thức này, việc trao đổi, cung cấp thông tin sử dụng được mọi ưu thế của loại giao tiếp trực tiếp.

- Trong quá trình thực hiện việc PBGDPL cho các đối tượng, người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên có thể giải thích được những vấn đề mà những vấn đề này có thể không đưa một cách công khai hoặc không thể thực hiện được ở trong một hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật khác.

- Qua hình thức đối thoại giữa người nói với người nghe, người nghe hỏi, người nói trả lời, các thông tin được thực hiện theo hai chiều, không mang tính áp đặt đối với người nghe.

- Trong khi thực hiện việc PBGDPL người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên có thể sử dụng triệt để nhất các ưu thế của ngôn ngữ nói, lồng ghép giữa nghệ thuật nói với các hình thức nghệ thuật khác (văn thơ, hò, vè...) và "kênh" phi ngôn ngữ khác (điệu bộ, hình thể...)

4. Những hạn chế của công tác phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng.

- Khi phổ biến, giáo dục pháp luật trước công chúng, lời nói của người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên chỉ đi một chiều, không quay trở lại, nên người nói cần

thận trọng khi nói, người nghe cần tập trung chú ý nghe, vì khi đã nói ra rồi thì không lấy lại được lời đã nói và không nghe lại được lời đã nói.

- Phạm vi về không gian có giới hạn: việc phổ biến giáo dục pháp luật tùy theo từng điều kiện của cơ quan tổ chức nên thường bị giới hạn trong một không gian, thời gian nhất định do vậy người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần phải biết “liệu cơm gắp mắm” khi thực hiện hoạt động phổ biến, giáo dục, tránh tư tưởng cầu toàn.

- Do các đối tượng dự nghe tuyên truyền, phổ biến rất đa dạng, họ thường làm nhiều công việc khác nhau nên thường khó có khả năng tập hợp một số đông người tại một địa điểm và thời điểm nhất định. Mặt khác trình độ nhận thức của đối tượng dự nghe khác nhau nên người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên phải hết sức thận trọng trong lời nói và hành vi khi thực hiện một buổi phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng.

- Dễ chịu tác động của các yếu tố ngoại cảnh do tập trung đông người và ở các địa điểm khác nhau, nhất là những buổi nói chuyện ngoài trời, ngoài đường phố cho nhân dân hoặc trên sân trường cho đối tượng là học sinh, sinh viên...

5. Các thuộc tính cơ bản của công tác phổ biến giáo dục pháp luật

Trong hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật, người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần phải nắm vững các thuộc tính cơ bản của hoạt động này để tuân thủ nghiêm túc khi thực hiện.

Các thuộc tính cơ bản của công tác phổ biến, giáo dục pháp luật là:

- Tính Đảng: khi phổ biến, giáo dục pháp luật, người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên phải nói đúng với định hướng, chủ trương, đường lối của Đảng, các chính sách, pháp luật của Nhà nước.

- Tính chiến đấu: trong khi trình bày các nội dung pháp luật, người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên phải luôn khẳng định và bảo vệ cái đúng, xây dựng những tư tưởng tình cảm lành mạnh, uốn nắn những quan điểm tư tưởng lệch lạc, tiêu cực.

- Tính quần chúng: Trong quá trình phổ biến, giáo dục pháp luật người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên phải căn cứ vào đối tượng, nhu cầu, trình độ của người nghe để chọn nội dung phù hợp, sát thực với yêu cầu, nguyện vọng, lợi ích của người nghe, như lời Bác Hồ đã dạy "Người tuyên truyền bao giờ cũng phải tự hỏi viết cho ai xem, nói cho ai nghe".

- Tính khoa học: hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật là một hoạt động khoa học diễn ra trong suốt quá trình trình bày của người Báo cáo viên, Tuyên

truyền, do vậy trong quá trình thực hiện một buổi phổ biến, giáo dục pháp luật người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên phải làm cho mọi người hiểu rõ cơ sở khách quan, khoa học, các căn cứ lý luận và thực tiễn của nội dung đề nâng cao sức thuyết phục, làm cho người nghe tin tưởng vào sự đúng đắn của vấn đề cần phổ biến, giáo dục.

- Tính chân thực, khách quan: khi chuẩn bị bài giảng và khi thực hiện một bài giảng người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên phải nói đúng sự thật, không tránh né, không cực đoan và không nói một chiều.

III. MỘT SỐ KỸ NĂNG CƠ BẢN TRONG PHỔ BIẾN, GIÁO DỤC BẰNG MIỆNG.

1. Các bước chuẩn bị cho một buổi phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng trước công chúng

Để cho một buổi PBGDPL bằng miệng trước công chúng đạt được hiệu quả cao nhất đòi hỏi người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần phải nghiên cứu kỹ văn bản quy phạm pháp luật mà mình sẽ phải thực hiện, đồng thời phải thực hiện thật tốt các bước chuẩn bị sau đây:

a) nắm vững đối tượng tham dự buổi PBGDPL:

- Việc người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần nắm vững đối tượng dự nghe PBGDPL là một trong những nội dung rất quan trọng, có ảnh hưởng lớn đến hiệu quả cao hay thấp của một buổi PBGDPL bằng miệng. Cần nắm vững đối tượng dự nghe để người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên quyết định sẽ phải thể hiện nội dung, phương pháp truyền đạt nào cho thích hợp với đối tượng.

- Các thông tin về đối tượng dự nghe mà người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần phải nắm đó là: số lượng; thành phần tham dự (trí thức, công nhân, nông dân, học sinh, thanh niên, phụ nữ, thiếu nhi, phụ lão...); trình độ văn hoá; tình hình thực hiện pháp luật ở cơ sở; ý thức thực hiện pháp luật và nhu cầu tìm hiểu pháp luật của các đối tượng.

- Trước khi thực hiện một buổi PBGDPL, người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên có thể tìm hiểu các thông tin về đối tượng dự nghe bằng phương pháp trực tiếp (tự điều tra, tìm hiểu, gặp gỡ, quan sát...) hoặc bằng phương pháp gián tiếp (qua tài liệu, sách báo, báo cáo tổng kết, trao đổi với người tổ chức buổi PBGDPL...).

- Các thông tin mà người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên được cung cấp phải đầy đủ từ phía cơ quan tổ chức buổi PBGDPL, trường hợp có những thay đổi về thành phần tham dự thì người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cũng phải được biết để điều chỉnh nội dung phương pháp phổ biến, giáo dục pháp luật của mình.

Lênin đòi hỏi người tuyên truyền phải nghiên cứu đặc điểm tâm lý của các tầng lớp nhân dân trong quá trình tuyên truyền. Người khuyên: "Cần phải thâm nhập vào quần chúng và học hỏi ở họ một cách kiên trì, bền bỉ thì mới hiểu được các thuộc tính, đặc trưng tâm lý đa dạng ở mỗi tầng lớp, mỗi nghề của họ". (Lênin toàn tập)

b) Cần nắm vững những nội dung, những vấn đề khác nhưng có mối liên hệ mật thiết hoặc có liên quan trực tiếp đến các nội dung trong văn bản quy phạm pháp luật mà người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần trình bày hoặc văn bản quy phạm pháp luật cần điều chỉnh.

- Các nội dung cần nắm vững đó là: đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của nhà nước trong lĩnh vực đó, các tài liệu lý luận, giáo khoa, các tài liệu của nước ngoài trong lĩnh vực đó hoặc là các vấn đề về kỹ thuật nghiệp vụ chuyên ngành có liên quan.

- Để nắm vững được các vấn đề có liên quan này đòi hỏi người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên ngoài trình độ chuyên môn tốt cần phải có quá trình tích lũy, sưu tầm tài liệu với một ý thức trách nhiệm cao và có lòng say mê với nghề nghiệp thì mới thực hiện được.

c) Nắm vững nội dung văn bản quy phạm pháp luật mà mình phải báo cáo:

- Đây được coi là một trong những nội dung cực kỳ quan trọng của người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên. Cụ thể là phải hiểu rõ bản chất pháp lý của vấn đề được văn bản điều chỉnh; sự cần thiết phải ban hành văn bản; hiểu rõ đối tượng điều chỉnh, phạm vi điều chỉnh của văn bản; hiểu rõ ý nghĩa của các quy phạm, đặc biệt là ý nghĩa về mặt quản lý Nhà nước, về tác dụng điều chỉnh của từng quy phạm cụ thể; nghiên cứu các văn bản hướng dẫn thi hành, tài liệu hướng dẫn và hệ thống văn bản điều chỉnh các lĩnh vực đó.

- Muốn thực hiện tốt được nội dung này người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần nắm được thông tin liên quan đến văn bản từ giai đoạn soạn thảo, lấy ý kiến đến khi ban hành (tờ trình, các báo cáo tổng hợp ý kiến tham gia xây dựng Luật của các Bộ, ngành; cơ quan, đơn vị....).

- Cần phải nắm được một cách toàn diện tất cả những nội dung mà văn bản quy phạm pháp luật quy định đồng thời cần tìm hiểu thêm cả những vấn đề có liên quan đến việc ra đời và triển khai văn bản đó, nhất là các vấn đề như: tư tưởng, quan điểm chỉ đạo của việc ban hành các văn bản đó thông qua các nghị quyết của Đảng, kế hoạch phát triển kinh tế, xã hội hoặc trực tiếp hơn là qua tờ trình về việc ban hành văn bản, qua các bài báo, bình luận khoa học về văn bản. Ngoài ra, trong quá trình phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng, người nói cũng cần giới thiệu có

chọn lọc ý kiến đóng góp của các chuyên gia, nhà nghiên cứu, các nhà hoạt động thực tiễn liên quan đến văn bản đó.

d) Suu tầm các loại tài liệu khác để dẫn chứng, minh họa:

- Đây cũng là nội dung khá quan trọng trong hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng, bởi nó có ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng, độ sâu và sức thuyết phục của người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên.

- Trong một buổi thuyết trình trước công chúng, nếu người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên có nhiều nguồn tài liệu, để chứng minh, minh họa thì sẽ có rất nhiều tác dụng như: Làm cho người nghe dễ hiểu dễ hình dung vấn đề; tăng cường sự chú ý theo dõi của người nghe; làm hấp dẫn thêm bài thuyết trình của mình; góp phần nâng cao nhận thức, lòng tin cho người nghe...

- Các tài liệu, dẫn chứng được sử dụng phải là những tài liệu chính thống, chính thức, có độ tin cậy cao, có thể được suu tầm trên các loại báo, Đài truyền hình, Đài tiếng nói nhân dân hoặc trên các tạp chí chuyên ngành; các công trình khoa học đã được công bố; tài liệu tổng kết của các cơ quan Nhà nước, các bài viết đăng tải ở các đặc san khoa học; số liệu, dẫn chứng trên các trang thông tin điện tử của các cơ quan, đơn vị v.v...

- Khi suu tầm tài liệu, người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần chú ý đến tính chất, yêu cầu của tài liệu đó, tuyệt đối tránh sử dụng các loại tài liệu, dẫn chứng minh họa thuộc diện mật của Đảng và Nhà nước; số liệu, dẫn chứng đã cũ không còn phù hợp với hiện tại.

(Về vấn đề này, trong thời gian tôi làm Trưởng phòng Phổ biến, giáo dục pháp luật tại Sở Tư pháp thành phố Hồ Chí Minh, khi xem báo, tạp chí những thông tin có liên quan đến các chuyên đề pháp luật mà tôi cần báo cáo trước công chúng tôi thường cắt các mẫu thông tin đó cho vào một phong bì để khi đi tuyên truyền tôi lấy ra đọc cho các đối tượng được tuyên truyền nghe. Cách làm này đã giúp cho các buổi tuyên truyền miệng của tôi sinh động hơn, hiệu quả hơn rất nhiều.)

Các thông tin được sử dụng nhiều là các vụ phạm pháp hình sự (dùng cho các buổi báo cáo về Bộ luật hình sự), các thông tin về bạo lực gia đình dùng cho các buổi báo cáo về pháp luật hôn nhân gia đình, bạo lực gia đình; các vụ tai nạn giao thông phục vụ cho các buổi tuyên truyền về giao thông đường bộ...

đ) Chuẩn bị đề cương:

- Công việc chuẩn bị đề cương của bài báo cáo một văn bản quy phạm pháp luật cho một buổi phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng của người Báo cáo viên,

Tuyên truyền viên, là một việc làm bắt buộc và tuyệt đối không thể xem nhẹ được.

- Đề cương bài giảng thường gồm hai loại đó là: đề cương sơ bộ và đề cương chi tiết. Tuy nhiên khi biên soạn loại nào thì người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cũng cần phải chuẩn bị đầy đủ về các nội dung chính, các nội dung cơ bản và thích hợp với các đối tượng dự nghe.

Đề cương phải chặt chẽ về bố cục, sắc sảo về lập luận. Khi chuẩn bị đề cương cần chú ý những yêu cầu sau:

+ Đề cương không phải là một bài viết hoàn chỉnh, cụ thể mà chỉ cần nêu lên các trọng tâm, trọng điểm cần tập trung phổ biến, giáo dục. Trên cơ sở những nội dung cơ bản của văn bản, người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên phân tích cụ thể, mở rộng những vấn đề nêu trong đề cương phù hợp với từng loại đối tượng dự nghe, trên từng địa bàn.

+ Cần lựa chọn vấn đề cốt lõi của văn bản quy phạm pháp luật mà mình trình bày có liên hệ với hệ thống pháp luật chung để làm rõ mối quan hệ của văn bản trình bày với hệ thống pháp luật.

+ Để thu hút người nghe và tạo điều kiện cho người nghe hiểu văn bản có tính hệ thống, toàn bộ các phần trong đề cương phải có mối quan hệ hữu cơ với nhau như một câu chuyện. Nhất là các vấn đề như: yêu cầu, nhiệm vụ của văn bản; cơ chế quản lý như thế nào? quyền và nghĩa vụ của các chủ thể ra sao? chế tài áp dụng đối với người vi phạm thế nào?...

Những năm trước đây khi đi báo cáo pháp luật người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên thường sử dụng các đề cương bằng các văn bản viết tay. Trong quá trình trình bày người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên thường nhìn vào các tài liệu này để nói. Cách thực hiện này thường làm cho người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên bị lệ thuộc vào văn bản nên thường dẫn đến tình trạng thiếu lưu loát trong thể hiện và thường thiếu sinh động đối với người nghe.

Để khắc phục nhược điểm này trong những năm gần đây người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên, thường sử dụng phương pháp giảng bài bằng đèn chiếu (powerpoint).

Phương pháp này có rất nhiều ưu điểm như: sử dụng được nhiều hình ảnh minh họa, lồng ghép được nhiều đoạn video để trình chiếu...chính vì vậy mà người nghe thường không bị nhàm chán hoặc buồn ngủ và thường gây kích thích hưng phấn cho người nghe. Tuy nhiên việc chuẩn bị một bài giảng bằng đèn chiếu mất rất nhiều thời gian, công sức. Trong quá trình chuẩn bị nếu nếu bạn chuẩn bị càng

công phu, sử dụng được càng nhiều hiệu ứng của đèn chiếu thì bài giảng của bạn càng sinh động, lôi cuốn người nghe nhiều hơn.

Để giúp người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên tiết kiệm được thời gian, công sức tôi có một mẹo nhỏ thế này: khi bạn đi nghe một buổi báo cáo pháp luật bạn nên mang theo một USB nếu người báo cáo có bài giảng bằng đèn chiếu được trình bày đẹp bạn liên hệ với họ và xin được chép lại sau đó lưu vào máy vi tính của mình, đến khi sử dụng bạn chỉ cần thực hiện các kỹ thuật cắt, dán các nội dung từ bản word của mình vào các trang của bản cần trình chiếu là được.

Hiện nay trong trang Web của Bộ Tư pháp(cửa sổ PBGDPL) bạn có thể tìm các đề cương tuyên truyền do Vụ PBGDPL cùng các bộ ngành khác chuẩn bị và đăng tải trên mạng. Bản có thể chép về và sử dụng các đề cương này.

2. Những kỹ năng cơ bản khi thực hành một buổi phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng.

a) Kỹ năng vào đề:

- Vào đề là phần mở đầu cho một bài giảng, trong phần này người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên phải giới thiệu một cách tổng quát các nội dung của bài giảng (tên bài, các nội dung cơ bản, thời gian, phương pháp trình bày, định hướng tư duy, khơi gợi nhu cầu của đối tượng, thiết lập quan hệ giữa người nói với người nghe...). Với công tác phổ biến , giáo dục pháp luật bằng miệng thì cách vào đề có hiệu quả thường là gợi ra nhu cầu tìm hiểu ý nghĩa, sự cần thiết phải ban hành văn bản pháp luật.

- Trước khi bắt đầu phần vào đề, người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần có những lời chào mừng, chúc tụng đối với người nghe để gây thiện cảm và không khí gần gũi với họ. Cần giới thiệu sơ lược ngắn gọn về mình để tăng sự hiểu biết. Cần có những cách đặt vấn đề phù hợp với người dự nghe để tạo sự chú ý cho người dự nghe.

- Việc nêu các vấn đề, các nội dung cơ bản của bài giảng, còn tùy thuộc ở khả năng diễn thuyết người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên; có thể bắt đầu từ một câu chuyện pháp luật được các phương tiện thông tin đại chúng nói đến nhiều thời gian qua; cũng có thể bằng các tình huống xảy ra gần địa bàn nơi tổ chức buổi PBGDPL hoặc một câu chuyện có liên quan mà tình cờ người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên biết được qua trao đổi trước buổi PBGDPL với một số người dự nghe...

b) Kỹ năng chuyển tải nội dung

- Nội dung là phần chủ yếu của buổi PBGDPL, phải làm cho đối tượng hiểu, nắm được nội dung của văn bản quy phạm pháp luật nhằm làm chuyển biến về nhận thức, nâng cao ý thức phục tùng pháp luật cho đối tượng được PBGDPL.

Trong quá trình chuyển tải nội dung người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần lưu ý là phải nêu được những điểm mới, thời sự để người nghe chú ý; khi phổ biến không nên sao chép, đọc nguyên văn văn bản để tránh sự nhầm lẫn. Khi thuyết trình cần phân tích, giải thích và nêu ý nghĩa của các quy phạm pháp luật. Trong quá trình trình bày văn bản pháp luật, có thể viết, đọc một đoạn nào đó trong văn bản chỉ có tính chất dẫn chứng, minh họa những gì mà người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên nói đã phân tích, dẫn chứng ở trước.

- Trong phổ biến văn bản quy phạm pháp luật phải chú ý tới hai điều, đó là: lựa chọn cách trình bày phù hợp với đối tượng và nêu được vấn đề cơ bản, cốt lõi, trọng tâm để người nghe thu tóm được tinh thần của văn bản quy phạm pháp luật. Việc trình bày của người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần sử dụng hợp lý kênh ngôn ngữ và kênh phi ngôn ngữ (cử chỉ, động tác).

- Việc trình bày nội dung văn bản quy phạm pháp luật cần phải phù hợp đối tượng dự nghe. Trong hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng, thường có bốn loại đối tượng đó là: cán bộ, công chức viên chức quản lý; cán bộ công chức, viên chức nghiên cứu, xây dựng văn bản; người lao động, người sử dụng lao động trong các loại hình doanh nghiệp và các đối tượng nhân dân khác. Trên cơ sở sự phân loại này người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên có thể xác định được mục đích, yêu cầu, nội dung trọng tâm, phương pháp trình bày cho phù hợp với từng đối tượng, cụ thể là:

+ Với cán bộ quản lý:

Người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần xác định người nghe là cán bộ quản lý ở cấp nào để có thể có phương pháp trình bày thiên về khái quát hoặc diễn giải; thiên về lý luận hoặc thực tiễn. Đối với người nghe là cán bộ quản lý quận, huyện thì người nói có thể trình bày vấn đề thiên về khái quát có kết hợp phân tích, diễn giải còn nếu người nghe là cán bộ công chức, viên chức ở xã, phường thị trấn thì người nói cần phải sử dụng phương pháp suy diễn, phân tích cụ thể về thực tiễn rồi sau đó khái quát thành những đánh giá, lý luận.

Khi trình bày người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần nói sâu hơn, làm rõ những hơn những quy định có liên quan đến nhiệm vụ, quyền hạn và trách nhiệm của các cơ quan quản lý nhà nước, của đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức; các nội dung quản lý nhà nước; các hình thức vi phạm và mức độ xử lý; thẩm quyền xử lý; tổ chức thi hành văn bản...

+ Với cán bộ, công chức, viên chức nghiên cứu, xây dựng văn bản: Người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần sử dụng phương pháp khái quát nội dung vì đối tượng này có trình độ và thường quan tâm đến những quan điểm, những vấn đề lý luận chứa đựng trong văn bản.

Khi trình bày người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần làm rõ: văn bản đã đáp ứng được những nhu cầu, đòi hỏi thực tiễn nào? những gì còn hạn chế, chưa đáp ứng được? những gì đã thống nhất, những gì tồn tại? các ý kiến khác nhau về những nội dung của văn bản trước khi được ban hành; các văn bản được ban hành tiếp theo và văn bản để cụ thể hóa văn bản này; vị trí của văn bản này trong hệ thống các văn bản thuộc lĩnh vực văn bản điều chỉnh...

+ Đối với người lao động trong các doanh nghiệp:

Do đặc điểm của đối tượng này là làm việc theo ca, kíp và do nhu cầu công việc nên thường người sử dụng lao động bố trí rất ít thời gian cho người lao động ngồi nghe một buổi phổ biến, giáo dục pháp luật, chính vì vậy khi phổ biến pháp luật cho đối tượng này người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần phải tranh thủ thời gian và không cầu toàn.

Khi trình bày văn bản người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần tập trung vào những quy phạm pháp luật có quan hệ mật thiết đến quyền và nghĩa vụ của họ như: Bộ luật lao động; Luật Việc làm, hợp đồng lao động, an toàn lao động; chế độ tiền lương tiền công, bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế; các quy định về công đoàn; dân chủ trong doanh nghiệp; các quy định về đình công lãn công...

+ Với đối tượng cán bộ công chức sau khi nghe giảng họ tiếp tục làm người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên để tuyên truyền lại cho đối tượng khác:

Với đối tượng này có thể dùng phương pháp khái quát hoặc diễn giải tùy thuộc vào hình thức văn bản nhưng cần tập trung nhấn mạnh những nội dung để phục vụ cho công tác tuyên truyền, phổ biến lại của người cán bộ tuyên truyền như: bản chất, ý nghĩa pháp lý của vấn đề; sự cần thiết, mục đích của việc ban hành văn bản; những số liệu, tài liệu cần viện dẫn, đối chiếu, so sánh; các vấn đề chủ yếu cần tập trung phổ biến, tuyên truyền.

+ Với các đối tượng nhân dân nói chung:

Về phương pháp cần sử dụng phương pháp diễn giải là phù hợp. Cần hết sức ngắn gọn trong trình bày và cách nói. Đặc biệt cần lấy nhiều ví dụ trong thực tế để phân tích cho nhân dân hiểu. Không nên dùng quá nhiều thuật ngữ pháp lý làm cho người dân khó hiểu..

Khi thực hiện, người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần nêu bản chất, ý nghĩa của vấn đề, mục đích, sự cần thiết phải ban hành văn bản, ý nghĩa của các quy phạm liên quan đến từng đối tượng thi hành trong văn bản. Cần tập trung phân tích quyền và nghĩa vụ của các chủ thể trong quan hệ xã hội được văn bản điều chỉnh, cơ chế thực hiện quyền khiếu nại, khởi kiện, thời hiệu khiếu nại, khởi kiện...

3. Kỹ năng thực hành một buổi báo cáo pháp luật bằng miệng trước công chúng

a) Gây thiện cảm ban đầu cho người nghe

- Việc gây thiện cảm ban đầu cho người nghe rất quan trọng. Thiện cảm ban đầu được thể hiện ở nhân thân, tâm thế và biểu hiện của người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên trước khi bước lên bục giảng. Gây thiện cảm ban đầu cho người nghe còn được thể hiện qua danh tiếng, phẩm chất đạo đức, học hàm, học vị, chức vụ của người nói.. tất cả những yếu tố này chính là nguồn gây thiện cảm ban đầu cho người nghe, kích thích người nghe và háo hức chờ đón buổi tuyên truyền, phổ biến.

- Để gây được thiện cảm ban đầu trước công chúng người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên phải chú ý mấy vấn đề sau đây:

- + Trang phục phải chỉnh tề, nghiêm túc;
- + Phong thái, tác phong phải nhanh nhẹn, tươi tắn, chủ động, tự tin;
- + Câu chào mừng, chúc tụng, mở đầu cần “pha một tý” sự dí dỏm hài hước;
- + Có thể giới thiệu về mình ngắn gọn, đầy đủ, nhưng không thể hiện sự khoe khoang, kể lể về bản thân hoặc gia đình bản thân.
- + Nên thực hiện việc công bố về thời gian, chương trình làm việc rõ ràng, làm cho người nghe nắm được sơ lược nội dung cần phổ biến.

- Việc có được thiện cảm ban đầu tạo sẽ tạo ra sự hứng thú, say mê của người nghe, củng cố được niềm tin về vấn đề đang phổ biến, ngoài ra thiện cảm ban đầu còn được tạo ra bởi khung cảnh của hội trường, khung cảnh của diễn đàn, dáng vẻ bề ngoài, y phục, nét mặt, cử chỉ, phong thái của người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên.

Theo kinh nghiệm của tôi thì việc gây được thiện cảm ban đầu chủ yếu là ở cách đặt vấn đề đầu tiên của người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên. Trong những phút đầu tiên của bài giới thiệu, người nói phải nêu được khoảng từ hai đến bốn vấn đề chủ yếu mà người nghe cần tìm hiểu nhất. Ví dụ khi tuyên truyền cho người lao động về Bộ luật lao động thì các vấn đề mà họ quan tâm nhất là hợp đồng lao động;

bảo hộ lao động; thời giờ làm việc, thời giờ nghỉ ngơi; tiền lương; các chính sách về bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế..... Việc nêu các vấn đề đó còn tùy thuộc ở khả năng thuyết trình của người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên.

Với tôi, tôi thường cho rằng để mở đầu cho một buổi thuyết trình người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên có thể bắt đầu từ một câu chuyện pháp luật được các phương tiện thông tin đại chúng nói đến nhiều thời gian qua hoặc có thể bắt đầu từ một bộ phim đã chiếu khá phổ biến hoặc cũng có thể bằng các tình huống xảy ra gần địa bàn nơi tổ chức tuyên truyền...

- Khi vào đề những người làm nghề Báo cáo viên, Tuyên truyền viên chưa nhiều thường mắc chúng bị hồi hộp (hay còn gọi là bị khớp), trong trường hợp này cần khắc phục theo các cách sau:

+ Một là: hít thật sâu và thở ra từ từ vài lần.

+ Hai là: thay đổi trạng thái bằng cách bình tĩnh thay đổi lọ hoa, sửa micrô, chai nước, giá áo, lau kính...

+ Ba là: nhìn xuống khán giả, tìm ánh mắt đồng cảm, thông cảm.

+ Bốn là: nói thẳng với khán giả là tôi hồi hộp quá để tìm sự ủng hộ.

b) Tạo sự hấp dẫn, gây ấn tượng trong khi nói

- Nghệ thuật tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật là tạo nên sự hấp dẫn, gây ấn tượng cho người nghe bằng giọng nói, điệu bộ, ngôn ngữ. Chính vì vậy mà người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên phải có giọng nói rõ ràng, mạch lạc nhưng truyền cảm, hết sức tránh lối nói đều đều rất dễ gây buồn ngủ cho người nghe. Khi thực hành giảng bài giọng nói, âm lượng phải thay đổi theo nội dung và nhấn mạnh vào những điểm quan trọng, cần phải chú ý.

- Ngôn ngữ dùng khi nói phải là ngôn ngữ phổ thông tuyệt đối không dùng ngôn ngữ địa phương (tiếng địa phương) để trình giảng, vì như vậy sẽ rất gây khó chịu cho người nghe

- Động tác, cử chỉ của người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần phải phù hợp với nội dung và giọng nói để nâng cao hiệu quả tuyên truyền của lời nói. Sắc thái của người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cũng có tác dụng truyền cảm rất lớn. Ngoài ra khi báo cáo bài người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần thay đổi về mặt theo diễn biến của nội dung thì hiệu quả tuyên truyền, phổ biến mới đạt kết quả cao.

- Khi nói, cần chú ý nhìn vào một nhóm người ngồi dưới, thỉnh thoảng người nói cần thay đổi vị trí nhìn để tạo sự chú ý của cử tọa. Người nói cần đưa ra số liệu,

sự kiện để minh họa, thỉnh thoảng phải đặt ra các câu phụ để tăng thêm sự chú ý của người nghe.

- Người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cũng cần phát huy vai trò thông tin, truyền cảm của ngôn ngữ bằng cách sử dụng chính xác, đúng mực thuật ngữ pháp lý, thuật ngữ chuyên ngành và ngôn ngữ phổ thông. Người nói có thể kết hợp, lồng ghép, sử dụng hợp lý, chính xác ý tứ, ngôn từ trong kinh điển, thơ văn, ca dao, dân ca vào buổi tuyên truyền pháp luật để tăng tính hấp dẫn, thuyết phục đối với người nghe.

c) Bảo đảm các nguyên tắc sư phạm trong PBGDPL bằng miệng

Khi thực hành bài giảng người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần tôn trọng các nguyên tắc sư phạm. Nguyên tắc sư phạm phải được thể hiện từ bố cục bài nói, diễn đạt các đoạn văn, liên kết giữa các đoạn văn đến cách nói đều phải rõ ràng, mạch lạc, logic.

Người nghe cần được dẫn dắt từ dễ đến khó, từ đơn giản đến phức tạp, từ gần đến xa (phương pháp suy diễn) hoặc từ xa đến gần (phương pháp quy nạp) và tùy từng vấn đề mà dùng lý luận soi sáng cho thực tiễn hoặc từ thực tiễn mà đi sâu vào lý luận. Mục đích cuối cùng vẫn là để người nghe hiểu rõ hơn, toàn diện hơn về những vấn đề mà người nói đã nêu ra. Tuy nhiên dù phân tích, diễn giải rộng hay hẹp đều phải luôn bám sát trọng tâm của vấn đề.

d) Sử dụng phương pháp thuyết phục trong phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng.

Khác với các hình thức PBGDPL khác, phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng chủ yếu là dùng phương pháp thuyết phục các đối tượng những người dự nghe với ba bộ phận cấu thành là chứng minh, giải thích và phân tích.

- Chứng minh: Là cách thuyết phục chủ yếu dựa vào các dẫn chứng xác thực, khách quan để làm sáng tỏ và xác nhận tính đúng đắn của vấn đề. Các dẫn chứng đưa ra gồm số liệu, sự kiện, hiện tượng, nhân chứng, danh ngôn, kinh điển. Để có sức thuyết phục cao, các dẫn chứng được đưa ra phải chính xác, tiêu biểu, toàn diện và sát hợp với vấn đề nêu ra.

- Giải thích: Là việc dùng lý lẽ để giảng giải giúp người nghe hiểu rõ và hiểu đúng vấn đề. Lập luận trong khi giải thích phải chặt chẽ, chính xác, mạch lạc, khúc triết, không ngụy biện.

- Phân tích: Là diễn giải, đánh giá vấn đề nhằm tìm được đặc điểm, bản chất, điểm mạnh, điểm yếu, điểm tốt, điểm xấu, sự phù hợp, không phù hợp... của vấn đề.

Việc phân tích phải dựa trên cơ sở khoa học, không được cường điệu mặt này hay hạ thấp mặt kia. Sau khi phân tích phải có kết luận, đánh giá, hướng người nghe vào định hướng tư duy đúng đắn, không làm cho người nghe hoài nghi, dao động, hoang mang tư tưởng.

đ) Kinh nghiệm xử lý một số tình huống khi thực hành bài giảng

- Lạc đề:

Hiện tượng này xảy ra là do người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên trong quá trình thực hiện bài giảng đã phân tích, diễn giải vấn đề quá rộng dẫn đến những nội dung mà người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên nói không có liên quan hoặc ít liên quan đến bài giảng. Trong trường hợp này, người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên không được mất bình tĩnh, sử dụng phương pháp quy nạp, từ những vấn đề đã phân tích, diễn giải rộng ở trên, khéo léo dẫn dắt người nghe đến những nội dung chính của bài giảng mà mình đang thể hiện.

Để kiểm soát được bài giảng của mình đúng trọng tâm, không lạc đề đòi hỏi người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên phải chuẩn bị kỹ nội dung bài giảng, trong khi giảng bài cần tập trung, luôn quan tâm theo dõi đến thái độ (phản ứng) của người nghe để điều chỉnh bài giảng hợp lý.

- Thừa giờ hoặc thiếu giờ:

Tình huống này thường xảy ra đối với những người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên còn thiếu kinh nghiệm trong nghề. Nếu gặp phải trường hợp này, tùy vào từng hoàn cảnh cụ thể mà người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần phải nhanh nhạy chuyển sang hình thức khác có liên quan đến bài giảng như tổ chức thảo luận về những nội dung của văn bản quy phạm pháp luật, trực tiếp giải đáp những thắc mắc của người nghe hoặc chuẩn bị sẵn những câu hỏi liên quan đến nội dung bài giảng để trao với người nghe hoặc tổ chức giao lưu, học hỏi kinh nghiệm về các hoạt động PBGDPL giữa người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên với đối tượng dự nghe....

- Ngoài hai hiện tượng nêu trên trong quá trình thực hành bài giảng người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần lưu ý đến việc xử lý các tình huống khác trong hội trường như: học viên ngủ gật, nghe điện thoại di động, mất điện, học viên nói chuyện riêng...

e) Phần kết luận bài giảng

Trong phần này người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên thường điềm lại và tóm tắt những vấn đề cơ bản đã tuyên truyền, phổ biến. Tùy từng đối tượng tham dự nghe mà nêu lên những vấn đề cần lưu ý đối với họ.

Trong phần này, người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên sau khi đã phân tích, diễn giải cần phải tóm tắt lại những nội dung chính của buổi phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng và những vấn đề cần lưu ý và hướng dân cho họ phần ông tập, phần

nghiên cứu áp dụng trong thực tiễn tùy thuộc vào nhu cầu tìm hiểu pháp luật của đối tượng.

g) Trả lời câu hỏi của người nghe

Việc trả lời câu hỏi của người nghe là cần thiết sau buổi PBGDPL bằng miệng. Thời gian cần thiết dành cho phần trả lời này nhiều hay ít do quỹ thời gian còn lại trong buổi nói chuyện hoặc tùy theo chuyên đề pháp luật mà người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên thực hiện. Đây là phần người nói có thể đánh giá được mức độ hiểu bài của người nghe; là dịp để người nói trao đổi những kinh nghiệm, hiểu biết của mình cho người nghe.

Tuy nhiên phần trả lời câu hỏi của người nghe là một phần khó mà không phải người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên nào cũng thực hiện được do vậy theo kinh nghiệm của tôi thì nên lưu ý mấy điểm nhỏ sau đây:

- + Chỉ trả lời những câu hỏi có liên quan trực tiếp đến bài giảng;
- + Chỉ trả lời những câu hỏi mà mình nắm chắc và cam kết trả lời đúng;
- + Đối với những câu hỏi ngoài lề hoặc câu hỏi mang tính chất riêng tư nên hẹn trả lời sau khi kết thúc buổi báo cáo;
- + Những câu hỏi khó hoặc chưa kịp nghiên cứu thì nên xin ghi nhận lại và sẽ trả lời sau.

Tóm lại:

Hiệu quả của một buổi PBGDPL bằng miệng về pháp luật phụ thuộc vào rất nhiều yếu tố. Để đạt hiệu quả tuyên truyền, phổ biến cao, người Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cần phải dày công tích lũy, chuẩn bị đề cương, phải có nghệ thuật vượt qua hàng rào ngăn cách ban đầu về mặt tâm lý, gây thiện cảm, gây sự chú ý của người nghe từ khi bắt đầu buổi nói chuyện.

Trong quá trình thực hành bài giảng cần phải biết tạo ra nhu cầu, kích thích, hấp dẫn, gây ấn tượng cho người nghe trong suốt buổi tuyên truyền. Biết kết luận đúng cách, kết thúc đúng lúc để khi kết thúc còn đọng lại những điều cần thiết cho người nghe tiếp tục suy nghĩ.

PHẦN THỨ BA

TỔ CHỨC MỘT SỐ HÌNH THỨC

PHỔ BIẾN, GIÁO DỤC PHÁP LUẬT BẰNG MIỆNG

1. Mở các lớp tập huấn về pháp luật

- Nội dung tập huấn cho các đối tượng thường là một văn bản quy phạm pháp luật hoặc một số văn bản quy phạm pháp luật khác nhau, kèm theo các văn bản quy phạm pháp luật hướng dẫn thi hành (một hoặc nhiều Luật và Nghị định hướng dẫn thi hành Luật). Những văn bản quy phạm pháp luật này có thể được phổ biến, giáo dục lần đầu hoặc là văn bản được phổ biến giáo dục lặp lại.

- Học viên của lớp tập huấn có thể là cán bộ, công chức của một hoặc nhiều cơ quan, đơn vị khác nhau hoặc là những báo cáo viên, biên tập viên, phóng viên, cán bộ, công chức thi hành pháp luật, cán bộ quản lý trong lĩnh vực văn bản pháp luật điều chỉnh. Ngoài ra học viên tập huấn còn có thể là hòa giải viên cơ sở, ban điều hành khu phố, tổ dân phố, ấp nhân dân...

- Các lớp tập huấn có thể chỉ mang tính chất tuyên truyền, phổ biến nhưng cũng có thể là một buổi tập huấn chuyên sâu (theo dạng cầm tay chỉ việc) cho những đối tượng trực tiếp thực hiện

- Ở các lớp tập huấn này, giảng viên không chỉ giới thiệu về các nội dung chính của văn bản quy phạm pháp luật mà còn phải đi sâu vào những vấn đề liên quan đến các lĩnh vực nghiệp vụ nhất định: thẩm quyền của các chủ thể, các biện pháp quản lý, thủ tục tiến hành các công việc. Chú trọng đổi mới phương pháp tập huấn, kết hợp phương pháp truyền thống và phương pháp hiện đại, lấy người học là trung tâm, áp dụng phương pháp tích cực, mọi người cùng tham gia, có sự trao đổi qua lại giữa học viên và giảng viên, huy động tính tích cực tham gia của học viên, giảng viên chỉ là người hướng dẫn, định hướng cho học viên vừa học lý thuyết vừa thực hành; kết hợp với các phương tiện hỗ trợ như tranh ảnh, băng hình để buổi tập huấn sinh động, người học dễ tiếp thu, thuộc bài ngay tại lớp và biết vận dụng thành thạo trong thực tiễn

- Việc tổ chức các lớp tập huấn có thể ở quy mô lớn (mấy trăm người) cũng có thể ở quy mô nhỏ (mấy chục người). Lưu ý cần bố trí thời gian để triệu tập được đúng đối tượng, đủ học viên, có quy chế để việc học tập được nghiêm túc. Cũng cần tổ chức viết thu hoạch hoặc kiểm tra, tổ chức đánh giá kết quả tập huấn (qua phiếu, phỏng vấn trực tiếp...), cấp chứng chỉ để kích thích ý thức và tinh thần học tập của học viên. Về hình thức nên có trang trí, khai mạc, bế mạc để lớp học trang trọng và tăng tính hiệu quả.

- Khi tổ chức các buổi tập huấn pháp luật loại này các cơ quan, đơn vị, tổ chức cần lựa chọn người Báo cáo viên, Giảng viên có uy tín, trình độ và nắm chắc những nội dung cần tập huấn, có như vậy thì buổi tập huấn mới đạt được mục đích yêu cầu đặt ra.

- Việc tổ chức các lớp tập huấn phải được lập kế hoạch trước, có phân công chuẩn bị nội dung, có thư mời, có dự trù các khoản kinh phí, có hội trường, có trang trí, có đề dẫn... Kế hoạch phải được người có thẩm quyền phê duyệt.

2. Nói chuyện chuyên đề về pháp luật

- Hình thức nói chuyện chuyên đề về pháp luật hiện nay cũng được nhiều cơ quan, đơn vị tổ chức để phục vụ cho nhiệm vụ chính trị, kinh tế, xã hội hoặc phục vụ cho công tác quản lý nhà nước, quản lý hành chính, trật tự, trị an... của cơ quan, đơn vị, địa phương mình.

Ví dụ: tổ chức buổi nói chuyện về Luật nghĩa vụ quân sự cho các đối tượng thanh niên chuẩn bị nhập ngũ trong thời gian tới để nhằm làm cho các thanh niên này nâng cao ý thức trách nhiệm trong nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc, phấn khởi, hăng hái lên đường nhập ngũ...

Ví dụ: tổ chức nói chuyện chuyên đề về các nội dung bảo vệ an toàn thực phẩm và các quy định xử phạt vi phạm hành chính về an toàn thực phẩm cho các bà con tiểu thương ở chợ để bà con nâng cao ý thức trách nhiệm chấp hành tốt các quy định của Luật an toàn thực phẩm...

- Một buổi nói chuyện chuyên đề về pháp luật thường chỉ diễn ra trong một khoảng thời gian ngắn (một đến hai giờ) và được tổ chức linh hoạt tại cơ sở và thường gắn với một số quy phạm pháp luật nhất định.

- Một buổi nói chuyện chuyên đề thường không đóng khung trong phạm vi pháp luật, trong khuôn khổ một vấn đề khép kín mà mở ra nhiều lĩnh vực có liên quan, nhiều hướng suy nghĩ. Chính vì thế, các buổi nói chuyện chuyên đề thường thu hút được đông đảo báo cáo viên pháp luật, cán bộ nghiên cứu, cán bộ xây dựng pháp luật, cán bộ tuyên truyền pháp luật, hòa giải viên, thành viên các Câu lạc bộ pháp luật... tham gia.

- Báo cáo viên trong các buổi nói chuyện chuyên đề phải là người có kiến thức chuyên ngành sâu rộng về lĩnh vực được trình bày và am hiểu pháp luật.

- Khi tổ chức một buổi nói chuyện chuyên đề nói chung và chuyên đề pháp luật nói riêng, người ta thường gắn vào các sự kiện chính trị, thời sự, những ngày có ý nghĩa lịch sử...

3. Lồng ghép việc tuyên truyền pháp luật vào một buổi họp

- Do đối tượng dự, buổi họp rất đa dạng, có thể là cán bộ, công chức; người quản lý doanh nghiệp; người lao động; người dân ở thôn, bản, tổ dân phố, cho nên tùy từng đối tượng mà người tuyên truyền lựa chọn nội dung pháp luật để lồng ghép vào một buổi họp cho phù hợp.

- Nội dung pháp luật được lồng ghép để tuyên truyền phổ biến tại buổi họp có thể là một số nội dung pháp luật cần được phổ biến ngay theo kế hoạch của cấp trên hoặc có thể do cán bộ tuyên truyền đề xuất trên cơ sở tình hình chính trị, kinh tế, xã hội của địa phương.

- Khi lồng ghép nội dung pháp luật vào một buổi họp, điểm quan trọng bậc nhất là cách đặt vấn đề với người nghe.

Cần đặt vấn đề sao cho người nghe thấy rằng vì sự quan trọng và cấp thiết của việc phải lồng ghép phổ biến văn bản quy phạm pháp luật hoặc văn bản pháp luật có liên quan vào hội nghị hoặc cuộc họp này chứ không phải “nhân thể” hội nghị, cuộc họp này mà phổ biến văn bản. Nếu có thể được, người nói công bố việc tuyên truyền phổ biến, giáo dục pháp luật là một nội dung trong chương trình cuộc họp hoặc công bố chương trình cuộc họp trước cho người dự cuộc họp. Một việc quan trọng nữa là xác định thời điểm, bối cảnh để phổ biến văn bản pháp luật sao cho hợp lý nhất để người nghe dễ tiếp thu và tạo không khí thoải mái cho người nghe, có như vậy thì việc lồng ghép tuyên truyền, phổ biến pháp luật vào hội nghị hoặc vào cuộc họp mới đạt được hiệu quả cao hơn.

- Thực tế trong thời gian qua việc lồng ghép phổ biến nội dung văn bản pháp luật vào hội nghị hoặc vào các cuộc họp được tổ chức khá rộng rãi trên địa bàn thành phố Hồ Chí Minh. Việc lồng ghép này thường được thực hiện bằng các hình thức sau đây:

+ Lồng ghép vào buổi sinh hoạt cơ quan, đơn vị cuối tháng.

Loại lồng ghép này thường diễn ra ở các cơ quan Nhà nước vì hàng tháng các cơ quan Nhà nước thường hay có các buổi sinh hoạt định kỳ cuối tháng. Ở các buổi họp này thường có hai nội dung. Một là Thủ trưởng cơ quan, đơn vị nhận xét tình hình triển khai công việc chuyên môn trong tháng, ý thức chấp hành nội quy, quy

ché, của cơ quan, đơn vị; ý thức chấp hành pháp luật của cán bộ, công chức trong thời gian qua... Hai là phần nội dung pháp luật được lồng ghép tuyên truyền, phổ biến vào cuối buổi họp.

Nội dung được lồng ghép vào các cuộc họp này thường là các văn bản luật mới được ban hành cần phải được phổ biến, cập nhật ngay cho đội ngũ cán bộ, công chức viên chức ở cơ quan đơn vị để tổ chức thực hiện trong thời gian tới. Cũng có khi những nội dung văn bản được tuyên truyền, phổ biến là những nội dung pháp luật tuy không có liên quan đến công việc chuyên môn những vẫn cần phải phổ biến để nâng cao kiến thức pháp luật cho đội ngũ cán bộ công chức, viên chức của cơ quan đơn vị.

Người Báo cáo viên thực hiện trong các buổi phổ biến lồng ghép này thường được giao cho Hội Luật gia hoặc Ban Chấp hành Công đoàn hoặc giao cho Ban Chấp hành Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh thực hiện

+ Tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật trong các cuộc họp tổ dân phố theo định kỳ:

Theo quy định của Ủy ban nhân dân thành phố Hồ Chí Minh thì tổ dân phố thực hiện buổi sinh hoạt tổ dân phố theo định kỳ 3 tháng một lần hoặc 6 tháng tổ chức hội nghị nhân dân một lần. Do buổi sinh hoạt thường ít nội dung nên cần lồng ghép việc phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng vào nội dung các buổi sinh hoạt này để đa dạng phong phú hơn, đạt được nhiều mục đích hơn.

Nội dung cần phổ biến thường là các quy định của pháp luật có liên quan đến đời sống hàng ngày của người dân hoặc liên quan mật thiết đến quyền và nghĩa vụ của người dân như: quyền và nghĩa vụ của người dân khi thực hiện quyền khiếu nại, tố cáo, tiếp công dân được quy định trong Luật Khiếu nại, Luật Tố cáo và Luật Tiếp công dân. Các quy định có liên quan mật thiết đến các thủ tục hành chính như: thủ tục xin cấp phép xây dựng nhà, sửa chữa nhà ở; thủ tục xin cấp Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất và các tài sản gắn liền với đất; thủ tục đăng ký kết hôn, thủ tục khai sinh, khai tử; thủ tục đăng ký tạm trú tạm vắng, nhập hộ khẩu... Các quy định của pháp luật mà người dân thường phải nên biết như các vấn đề thừa kế, hợp đồng mua bán nhà ở, hợp đồng cho thuê nhà ở, hợp đồng mua bán xe, vấn đề sở hữu chung, riêng của vợ chồng....

Người thực hiện việc lồng ghép các nội dung này trong các cuộc họp tổ dân phố thường do các Tuyên truyền viên là thành viên của Chi hội Luật gia thuộc Ủy ban nhân dân xã, phường, thị trấn thực hiện, đôi khi việc thực hiện cũng được giao cho các ông, bà là tổ trưởng dân phố, trưởng thôn hoặc nhờ các cán bộ hưu trí có trình độ hiểu biết về pháp luật thực hiện.

Khi các Luật gia thực hiện các nội dung này cần chú ý: thời gian nên ngắn gọn (khoảng 30 phút). Cần chọn lọc những nội dung phù hợp và có chuẩn bị kỹ trước đó vài ngày (có thể tận dụng các loại tờ gấp tuyên truyền do Hội đồng phối hợp phổ biến, giáo dục pháp luật của quận, huyện, của thành phố hoặc của các Bộ ngành chuẩn bị đã chuẩn bị sẵn). Cần chú ý đến không gian của buổi họp và các đối tượng tham dự để thực hiện có hiệu quả hơn.

Các buổi tuyên truyền, phổ biến pháp luật được lồng ghép này thường không nên có mục “giải đáp thắc mắc” của người nghe. Trường hợp người nghe đặt ra các câu hỏi để tranh luận thì cần thực hiện riêng giữa người phổ biến và người nghe sau khi cuộc họp kết thúc hoặc ghi nhận lại ý kiến để trả lời họ sau.

4. Lồng ghép việc phổ biến, giáo dục pháp luật vào buổi chào cờ vào sáng thứ 2 hàng tuần hoặc các tiết sinh hoạt lớp của các trường Trung học cơ sở, Trung học phổ thông trên địa bàn thành phố Hồ Chí Minh

Tại thành phố Hồ Chí Minh trong những năm qua, Sở Giáo dục và Đào tạo thành phố cũng như Ban Giám hiệu các trường Trung học cơ sở, Trung học phổ thông đã rất quan tâm đến việc bồi dưỡng kiến thức pháp luật cho đội ngũ giáo viên giảng dạy môn Giáo dục công dân hoặc lồng ghép việc phổ biến, giáo dục pháp luật vào các buổi chào cờ buổi sáng thứ 2, các buổi sinh hoạt lớp cho đối tượng học sinh.

Để đạt được hiệu quả cao trong hoạt động này, theo kinh nghiệm của tôi xin được trao đổi mấy ý sau đây:

- Đối với đội ngũ giáo viên giảng dạy môn Giáo dục công dân:

+ Không nên chỉ chờ đến sinh hoạt hè thì mới tập trung phổ biến một số văn bản quy phạm pháp luật cho đội ngũ này mà nên chia việc tập huấn văn bản pháp luật theo quý và theo các chuyên đề pháp luật có liên quan.

+ Trong nội dung tập huấn, ngoài các nội dung có liên quan đến các bài học đã được quy định trong giáo trình giảng dạy phổ thông cần chú ý giới thiệu cho đội ngũ giáo viên môn Giáo dục công dân này những nội dung đổi mới của pháp luật có liên quan đến giáo trình (bởi giáo trình giảng dạy thường không kịp đổi mới theo các văn bản pháp luật mới được Quốc hội thông qua).

+ Cần tổ chức các buổi giới thiệu các kỹ năng riêng về phổ biến, giáo dục pháp luật ngoài kỹ năng sư phạm của giáo viên môn Giáo dục công dân.

- Đối với đối tượng học sinh:

+ Do thời gian tập trung dưới cờ ngắn, học sinh tập trung đông, ít chú ý đến nội dung cần tuyên truyền, phổ biến nên khi thực hiện việc phổ biến, giáo dục pháp

luật dưới cờ cần lồng ghép các tiêu phẩm tuyên truyền ngắn, sau đó phân tích các vi phạm mà các em cần tránh như: ma túy, gây gỗ đánh nhau, hút thuốc, chơi các trò chơi điện tử, bạo lực...

+ Nội dung phổ biến cần ngắn gọn và không nên nêu các điều khoản của văn bản quy phạm pháp luật mà chỉ cần nêu các nội dung, tinh thần của văn bản. Các văn bản quy phạm pháp luật cần phổ biến cho học sinh thường là các quy định trong Luật Giao thông đường bộ, Luật phòng chống ma túy, Luật phòng chống tác hại của thuốc lá, Luật bảo vệ, chăm sóc và giáo dục trẻ em...

+ Các quận, huyện hội Luật gia cần chủ động trong việc phối hợp với các trường trên địa bàn để sẵn sàng cung cấp lực lượng Báo cáo viên, Tuyên truyền viên cho các trường trên địa bàn dân cư qua các văn bản liên tịch, giữa quận, huyện hội Luật gia với Nhà trường hoặc với các Phòng Giáo dục và Đào tạo, trên cơ sở kế hoạch hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật của Hội đồng phối hợp phổ biến, giáo dục pháp luật cấp mình.

5. Phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng trong các trường hợp cá biệt

Phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng trong các trường hợp cá biệt là hình thức phổ biến miệng về pháp luật mà người nghe chỉ có một hoặc vài ba người. Nếu như việc phổ biến giáo dục pháp luật bằng miệng trong các hội nghị tập huấn là nhằm cung cấp cho người nghe các kiến thức pháp luật, nâng cao hiểu biết chung về pháp luật thì việc phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng trong các trường hợp cá biệt thường cung cấp cho người nghe những nội dung pháp luật cụ thể; vận dụng pháp luật trong những trường hợp, hoàn cảnh cụ thể mà người nghe đang quan tâm.

Hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng trong các trường hợp cá biệt này thường được sử dụng trong trường hợp người thừa hành pháp luật làm việc với đối tượng của mình (người vi phạm pháp luật giao thông; người được thi hành án hoặc phải thi hành án; người cần tư vấn trước khi họ thực hiện quyền và nghĩa vụ theo quy định của pháp luật). Hình thức này cũng thường được áp dụng nhiều trong trường hợp tư vấn, hướng dẫn, giải thích pháp luật thông qua các buổi tư vấn pháp luật, trợ giúp pháp lý cho các đối tượng được trợ giúp pháp lý.

Trong hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng trong các trường hợp cá biệt, người nói thường ở vị trí chủ động đối với người nghe, nhưng không vì thế mà trong khi thực hiện nhiệm vụ, người nói có thái độ áp đặt, lời nói mệnh lệnh đối với họ, mà phải làm cho họ thực sự hiểu, tin, tôn trọng pháp luật, từ đó tự giác tuân thủ pháp luật. Muốn vậy người nói phải căn cứ từng đối tượng mà có biện pháp tuyên truyền, phổ biến, giáo dục thích hợp; tìm hiểu sâu hoàn cảnh, truyền thống của gia đình họ, vận dụng đạo lý, phong tục, tập quán, mục đích, ý nghĩa của các quy phạm pháp luật để giải thích, thuyết phục họ.

Đề chuẩn bị cho buổi phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng trong các trường hợp cá biệt đạt được hiệu quả cao, người cán bộ hoặc người Báo cáo viên, cần chuẩn bị các nội dung sau đây:

- + Các quy định pháp luật liên quan đến sự việc của đương sự;
- + Dự kiến các tình huống, câu hỏi mà đương sự có thể hỏi, chất vấn;
- + Cần nắm chắc các phong tục, tập quán ở địa phương, đạo lý và những kiến thức xã hội có thể phải vận dụng;
- + Hoàn cảnh cụ thể và những nét chính về hoàn cảnh, lai lịch, nhân thân của đương sự, điều kiện sống và truyền thống của gia đình họ...đặc biệt cần chú ý đến trình độ, nhận thức của đương sự để khi thực hiện không bị bị động trong các tình huống.

Khi phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng trong các trường hợp cá biệt đòi hỏi phải vận dụng kỹ năng PBGDPL bằng miệng hết sức tinh tế. Người nói còn phải là người nhạy cảm, tâm lý và có kinh nghiệm trong công tác này. Bên cạnh đó, để thuyết phục người nghe, tin ở pháp luật thì người nói phải thể hiện để người nghe tin mình là một cán bộ, công chức tốt (không có biểu hiện tham nhũng, cửa quyền, hách dịch, gây phiền hà, có trách nhiệm với công việc, liêm khiết...). Trong khi thực hiện việc tuyên truyền, phổ biến không nên vận dụng những quy tắc của một buổi PBGDPL ở hội nghị một cách cứng nhắc, thậm chí học hàm, học vị, chức vụ... của người nói không có ý nghĩa lớn đối với người nghe.

Điều quan trọng nhất trong hình thức này là người nói phải tạo được lòng tin, sự tôn trọng của người nghe; làm sao để người nghe tin rằng vận dụng pháp luật vào điều kiện, hoàn cảnh này là hoàn toàn chính xác qua đó nâng cao niềm tin, ý thức chấp hành pháp luật của người nghe.

Để đạt được mục đích, yêu cầu này người nói không những phải am hiểu pháp luật, hiểu biết đời sống xã hội mà phải có sự cảm thông sâu sắc với cuộc sống của đối tượng. Đôi khi, trong quá trình phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng trong các trường hợp cá biệt người nói cần phải tâm sự chân tình, chia sẻ với người nghe về hoàn cảnh của họ; có những lời khuyên, động viên một cách chân thành, tình cảm để tạo sự tin tưởng, yêu mến của người nghe với mình. Đó là những yếu tố cơ bản để thuyết phục đối tượng.

Thay lời kết luận

Trên đây là một số kỹ năng trong hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật bằng miệng cho các đối tượng. Đây chỉ là một hình thức trong nhiều hình thức phổ biến,

giáo dục pháp luật khác đã được quy định trong Luật Phổ biến, giáo dục pháp luật năm 2012 và các văn kiện khác của Đảng và Nhà nước.

Hy vọng bài viết này sẽ góp một phần nhỏ trong kinh nghiệm phổ biến giáo dục pháp luật trong thời gian tới của các đối tượng, giúp cho các đối tượng thực hiện tốt hơn các hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật ở cơ sở ./.

Xin chân thành cảm ơn các quý vị !